

Dosarul nr. 2ra-980/23
2-21030157-01-2ra-14072023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (D.Sușchevici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, A. Bostan, G. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

15 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Adam Ion către Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 27 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La data de 25 februarie 2021 Adam Ion a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, prin ordonanța Secției Urmărire Penală a IP Rîșcani, mun. Chișinău din 18 iulie 2014, în privința sa a fost pornită urmărirea penală în baza art. 190 alin. (2) Cod penal.

La data de 30 iulie 2014, prin ordonanța aceluiași organ de urmărire penală, a fost recunoscut ca bănuțit, iar la data de 08 octombrie 2014 de către procurorul Procuraturii sect. Rîșcani mun. Chișinău, Andrei Dulghieru, cauza penală a fost trimisă în instanța de judecată, Adam Ion fiind învinuit ilegal precum că a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.190 alin. (2) lit. c) Cod penal și anume, a sustras prin înșelăciune și abuz de încredere de la Poalelungi Liudmila suma de 37 000 lei pentru gazificarea casei.

După expedierea dosarului în instanța de judecată, la data de 27 ianuarie 2017, prin sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, Adam Ion fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin. (2) lit. c) Cod penal și condamnat la 5 ani privațiune de libertate, iar conform art.90 Cod penal, executarea a fost suspendată pe un termen de 4 ani.

Apelul declarat de Adam Ion împotriva sentinței respective a fost respins prin decizia din 22 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Împotriva deciziei instanței de apel reclamantul a depus recurs la Curtea Supremă de Justiție, care prin decizia sa din 29 noiembrie 2017, a casat decizia instanței de apel și a remis cauza la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La data de 06 martie 2018 Curtea de Apel Chișinău, examinând cauza, a casat sentința Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 27 ianuarie 2017, pronunțând o hotărâre nouă, prin care Adam Ion a fost achitat din lipsa elementelor infracțiunii, cu revocarea

măsurilor aplicate.

Ulterior, partea acuzării, nefiind de acord cu decizia instanței de apel, a contestat-o la Curtea Supremă de Justiție cu recurs, care a fost respins prin decizia din 11 iulie 2018.

Consideră reclamantul Adam Ion că, toate acțiunile indicate mai sus, atât ale organelor de urmărire penală, cât și ale instanțelor de judecată, se încadrează în prevederile art.2007 și 2036 alin. (1), (3) Cod civil, care prevăd că statul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile organelor sus nominalizate, inclusiv și prin repararea prejudiciului moral, pe care îl apreciază la suma de 500 000 lei.

Solicită reclamantul Adam Ion repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea prejudiciului moral în mărime de 500 000 lei.

Prin hotărârea din 20 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată înaintată de Adam Ion a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Adam Ion a sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 22 februarie 2023, în termenul legal, Ministerul Justiției al RM a declarat apel împotriva hotărârii din 20 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La data de 17 martie 2023, în termenul legal, Adam Ion a declarat apel împotriva hotărârii din 20 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretențiilor și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii integral.

Prin decizia din 27 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Adam Ion și Ministerul Justiției al RM și a fost menținută hotărârea din 20 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Reieșind din art. 3 alin. (1)-(2) și art. 6 ale Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, cadrul legal enunțat și circumstanțele relevante ale cauzei, instanța de apel a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii înaintate de Adam Ion, or, reclamantul potrivit prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, dispune de dreptul la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, atragerea persoanei la răspunderea penală prin ordonanță de punere sub învinuire și ulterior achitarea acestuia pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, prin sine constituie o confirmare a încălcării drepturilor persoanei, comise de autorități față de cel tras la răspunderea penală, cu condamnarea publică, apoi achitarea persoanei.

Instanța de apel a reținut ca neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției, precum că acțiunea reclamantului urma a fi respinsă, invocând că acțiunea înaintată în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 poate fi admisă numai în cazul în care s-a constatat ilegalitatea actului procedural emis de către organul de urmărire penală, ceea ce la lac nu s-a stabilit. În acest sens, Curtea de Apel Chișinău a menționat că art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 stabilește expres că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare. Prin urmare, odată ce, la data de 11 iulie 2018 a devenit irevocabilă decizia Curții de Apel Chișinău din 06 martie 2018 privind achitarea lui Adam Ion pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit.

c) Cod penal, în motivarea deciziei fiind indicat că acuzatorul de stat nu a adus probe incontestabile care în ansamblu ar dovedi că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, reclamantul beneficiază de dreptul la despăgubire pentru atragerea ilegală la răspundere penală.

Din sentința de achitare rezultă că dosarul s-a aflat în procedura instanțelor de judecată în perioada 23 octombrie 2016 – 11 iulie 2018, adică perioada în care reclamantul Adam Ion avea calitate de inculpat, fapt ce denotă incontestabil că în perioada respectivă de timp reclamantul a suportat suferințe morale, fapt ce denotă temeinicia acțiunii acestuia.

Totodată, instanța de apel a considerat că cuantumul stabilit de prima instanță cu titlu de prejudiciul moral este unul echitabil, suma de 30 000 lei dispusă spre încasare fiind suficientă pentru o satisfacție echitabilă a reclamantului.

La 05 iulie 2023 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 27 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de repararea prejudiciului cauzat prin pretinsele acțiuni ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, în condițiile în care pentru aplicabilitatea Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6 – dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 – cazurile de repararea a prejudiciului material și moral. Contrar celor precizate de către instanțele ierarhic inferioare, normele legale în cauză sunt insolubile și nu pot fi aplicate separat. Menționează că nu orice acțiuni ale organelor de urmărire penală și judecătorești atrag răspunderea statului, ci nemijlocit cele constatate expres ca ilegale, trebuie să existe fapta ilicită ale organelor. Instanța de apel urma să învedereze expres care anume acte, ce indică ilegalitatea măsurilor întreprinse, este în măsură să justifice răspunderea statului. Or, la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Prin referința din 15 august 2023 intimatul Adam Ion a solicitat respingerea recursului.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 27 aprilie 2023 și notificată Ministerului Justiției al RM, prin intermediul poștei electronice, la data de 21 iunie 2023 (f.d.194 verso). Prin urmare, recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM la data de 05 iulie 2023 este în termen.

Verificând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Ministerului Justiției al RM, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

Urmează a fi reiterat că procedura admisibilității recursului constă în verificarea existenței unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433 din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din analiza recursului declarat rezultă că Ministerului Justiției al RM a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin.(2) și c) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurenta a făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art.432 alin. (2) lit. c) interpretarea eronată a legii, nu a stabilit că instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu le-a stabilit.

În acest context, Completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

În speță, Completul de judecată menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Completul de judecată reține că argumentele invocate de către Ministerului Justiției al RM nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept

material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază recursul declarat de către Ministerului Justiției al RM, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1), (2), art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerului Justiției al Republicii Moldova al Republicii Moldova împotriva deciziei din 27 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă